Kada švęsime sovietų valdžios „atkūrimą"?

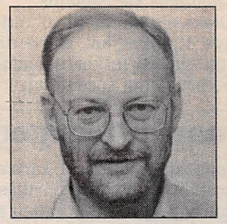

Rimvydas VALATKA

Kada vėl švęsime sovietų valdžios atkūrimą: šių metų liepos 21 - ąją ar truputį vėliau?

Klausimas dar skamba juokingai. Rytoj šaipytis gali būti per vėlu. Komunistinio rojaus kūrėjai jau atsipeikėjo nuo nepriklausomybės sukelto šoko ir mėgina vėl perrašyti Lietuvos istoriją. Tai vienur, tai kitur pasigirsta nostalgiškų balsų dėl kokio nors okupacinės armijos frontų susikirtimo vietoje stovėjusio paminklo, vis aktyviau reiškiasi „didžiojo tėvynės karo veteranai", pasivadinę Antihitlerinės koalicijos dalyviais.

Praėjusią savaitę Lietuvos Prezidentas A.Brazauskas per radiją pakvietė šalies politines ir visuomenines organizacijas, kultūros ir švietimo įstaigas, visą visuomenę pažymėti Antihitlerinės koalicijos pergalės 50-ąsias metines.

Apie antrąją sovietų okupaciją Prezidentas nepasakė nė žodžio. Jis apgailestavo, jog kai kurios politinės jėgos nori išbraukti šį puslapį iš tautos istorijos. Beveik tuo pat metu Rusijos ambasadorius Lenkijoje ambasadorius Lenkijoje J.Kašlevas sakė, kad rusų kariuomenė 1944 metais į Lenkiją įžengė kaip išvaduotoja. „Antrosios Lenkijos okupacijos nebuvo, Rusijoje to nesuprastų", - pareiškė jis Štetino laikraščiui.

Kaip atrodo, ne tik rusų ambasadoriui, bet ir dabartiniams Lietuvos vadovams istorija yra sunkus mokslas. Prieš keletą savaičių LDDP lyderis Ministras Pirmininkas A.Šleževičius neabejodamas pareiškė, kad „Kaliningradas buvo, yra ir bus Rusijos". Dabar jau pats Prezidentas nusiteikęs įrodyti, kad Lietuva dalyvavo Antrajame pasauliniame kare.

Kokie yra faktai?

Lietuva Antrajame pasauliniame kare kaip valstybė nedalyvavo. Jos piliečiai, kariavę prieš vokiečius, arba buvo prievarta paimti į okupacinę kariuomenę (dauguma), arba buvo sąmoningi komunistinės diktatūros šalininkai (mažuma). Lietuvių rezistentai, priešinęsi fašizmui (nepainioti su raudonaisiais partizanais), jei nepasitraukė į Vakarus, pateko į sovietinio saugumo rankas.

Nei pirmųjų, nei juolab antrųjų nederėtų kanonizuoti valstybiniu lygiu. Juolab kad dešimtys tūkstančių Lietuvos jaunuolių, gavę šaukimus į okupacinę kariuomenę, geriau pasirinko partizaninę kovą prieš okupantus, o tuo pačiu ir su ja susijusią žūtį arba sovietinius lagerius.

A.Brazauskas nebevadina raudonosios armijos karių „didžiojo tėvynės karo" veteranais. Jam atrodo, kad Antihitlerinės koalicijos vardas yra neutralesnis. Ar iš tikrųjų tai skamba bent jau neutraliai?

Raudonoji armija buvo tokia pat okupacinė kaip ir Hitlerio kariauna. Žiaurumu abu okupantai vienas kitam prilygo. Kita vertus, gal Prezidentas tikėjosi, kad JAV ar Anglija Lietuvoje alergijos nesukels. Gal ir taip, tačiau būtent JAV bei Anglija Jaltoje ir Potsdame atidavė Lietuvą ir kitas Rytų bei Vidurio Europos tautas Stalinui kaip karo grobį. Išdavystė didžiosios valstybės mėgino paslėpti po gražia, tačiau mažai ką 50 metų reiškusia nepripažinimo skraiste.

Tad ką švęsti?

Savo kalboje Prezidentas paragino valstybės ir ypač vietos valdžios įstaigas daugiau rūpintis Antrojo pasaulinio karo veteranais (taip save vadina ir buvę NKVD budeliai). Visos institucijos privalančios užtikrinti, kad tokia pagalba būtų suteikta.

Kažkaip neteko girdėti, kad Prezidentas šitaip rūpintųsi Lietuvos partizanais, politiniais kaliniais, tremtiniais. Jeigu neklystu, rusų karo veteranams ir dabar už vaistus nereikia mokėti visai. Tuo tarpu, pavyzdžiui, Lietuvos piliečiams, kuriuos 1991 metų sausio 13-ją sužeidė „armijos išvaduotojos" kareiviai, valstybė apmoka tik 80 proc. vaistų kainos ir tai tik tada, jei žmogus tapo invalidu.

Prezidentas „pamiršta" raudonųjų nusikaltimus, padarytus Lietuvoje. Įdomu, kodėl Prezidentas apie tokių „švenčių" šventimą nekalbėjo rinkiminėje kampanijoje, tarkim, televizijos debatuose su amžiną atilsį S.Lozoraičiu? Suprato, kad tai atims nemažai balsų.

Pagaliau, vadovaujantis tokia logika, Prezidentui reiktų rūpintis ir 1956 metų karo prieš Vengriją, 1968 metų Čekoslovakijos okupacijos ir karo Afganistane dalyviais, sovietinės armijos veteranais.

Ar dabar jau toks metas, kai iš krašto kančių istorijos jau vėl galima tyčiotis?

Per likusį LDDP valdymo laiką galima paskelbti, kad Kovo 11 -oji - tai avantiūra, kad būtų užtekę vasario 7-osios sovietinėje Aukščiausiojoje taryboje ir suvereniteto SSRS sudėtyje.

Vas. 6, 1995 #30 L.R.

kaitė pasakė kalbą apie ryškiausius Lietuvos istorijos etapus. Tai pirmasis iš Lietuvos ambasados Taline renginių Lietuvos valstybės atkūrimo dienai - Vasario 16-ajai paminėti.

ELTA

tas ministeriją ir departamentų atstovų pasitarimas, skirtas jaunimo politikos klausimams.

Diskusijų metu buvo nutarta siūlyti Vyriausybei įkurti darbo grupę, įgaliotą ieškoti bendrų jaunimo problemų sprendimų.

nimo politikos įgyvendinimo renginių planą. Tam būtina įkurti tarpministerinę komisiją, kuri koordinuotų jaunimo organizacijų veiklą ir paspartintų Jaunimo reikalų departamento sukūrimą.

ELTA

Demokratų partijos nariai pasigedo dešiniųjų vienybės

Violeta GUSTAITYTĖ

Šeštadienį Kaune Lietuvos demokratų partijos nariai rinkosi į partijos atsikūrimo šešerių metų minėjimą. Partijos pirmininkas Saulius Pečeliūnas, aptardamas partijos veiklą per šį laiką, sakė: „Kadangi buvom pirmieji, pas mus buvo prilindusio visokio šlamšto, tačiau dar iki rinkimų į Aukščiausiąją Tarybą mums pavyko išaiškinti, kas yra kas, praeiti nelengvą susiskaldymo, draskymo iš išorės ir vidaus laikotarpį". O su tais, kurie norėjo naudoti Demokratų partijos vardą asmeninei gerovei kurti, išduodami principinius dalykus, mėgindami pavogti laikraštį, kaip sakė S.Pečeliūnas, „buvom principingi iki galo: nepabūgom eiti per teismus, įrodinėti, ginti savo garbę ir orumą. Vieninteliai Lietuvoje apgynėm - atsiėmėm mėgintą pavogti laikraštį. Net Sąjūdis nė vieno savo laikraščio neatsiėmė."

Per šešerius veiklos metus, pasak S.Pečeliūno, pati sunkiausia buvo paskutiniųjų metų kasdienybė: nebuvo taip sunku net 1991-ųjų sausio 13-ąją, nes „visi žinojom, kas yra priešas. Tačiau po to, kai ribos išsiplovė, pasidarė sunku atskirti draugą nuo priešo, bičiulį nuo veidmainio". Kalbėdamas apie nesėkmes, LDP pirmininkas apgailestavo, jog nepasisekė įrodyti Sąjūdžiui, kad, pasiekus pagrindinius tikslus, pradės skirtis interesai, kad reikia jį struktūrizuoti, kurti partijas pačiame Sąjūdyje, nevadinti jų skaldytojais, o išauginti iš Sąjūdžio tarpusavyje mokančias bendrauti politines organizacijas. Sąjūdžio virtimą partija S.Pečeliūnas pavadino labai pavėluotu žingsniu.

Kalbėdamas apie artėjančius rinkimus į savivaldybių tarybas, S.Pečeliūnas priminė populiarią dešiniųjų politinių jėgų vienybės idėją, tačiau vienybės supratimas, anot jo, skirtingas, nepasimokyta iš rinkimų į Seimą. LDDP santykiai su buvusia LKP, dabartine LDDP, kaip teigė S.Pečeliūnas, nepasikeitę, tik „LDDP anksčiau veikė atviriau, dabar - rafinuočiau".

Demokratų partija kandidatus į savivaldybių tarybas kels aštuoniolikoje apygardų. Į „Lietuvos rytą" klausimą, kokios demokratų prognozės dėl šių rinkimų rezultatų, S.Pečeliūnas sakė, jog demokratai prognozuoja „tikrai ne taip, kaip daugelis sociologinių apklausų, nes jos Lietuvoje šiandien panašios į įvairių pasakų rinkinėlį". Demokratų partijos pirmininkas sakė nesąs pesimistas ir manąs, jog randama bendra kalba su kitomis politinėmis organizacijomis, sugebama susitarti, galima sujungti jėgas. Šiuos rimtus argumentus, esančius demokratų rankose, pasak S.Pečeliūno, matys ir rinkėjai, be to, „balsai ir procentai didėja ne aritmetine, o geometrine progresija, kadangi dar yra neapsisprendusių žmonių".

Demokratus, kaip pirmąją dešiniąją Lietuvoje atsikūrusią partiją, su sukaktimi sveikino Šaulių, Pensininkų, Politinių kalinių ir tremtinių sąjungų atstovai. Pensininkų sąjungos vardu kalbėjusi M.Garšvienė prašė Seimo narių demokratų reikalauti iš valdžios didesnės paramos pensininkams. Dabartinį pensijų padidinimą ji pavadino dar vienu ikirinkiminiu melu, nes, anot M.Garšvienės, „pensija nepadidės niekam", o ir jų apskaičiavimas „atidėtas po rinkimų, kad žmonės nesukiltų". M.Garšvienė demokratus paragino dalyvauti vasario 25 dieną visoje Lietuvoje organizuojamame renginyje „Juokas pro ašaras", skirtą dviejiems metams, kai Prezidentas valdo šalį. Kaip sakė M.Garšvienė, „pakviesime valdžios vyrus: išmoko žegnotis, tegul išmoksta ir pasninkaut kartu su mumis".

Seimo narys J.Tartilas, kaip ir dauguma kalbėjusiųjų, pasigedo tikrosios dešiniųjų politinių jėgų vienybės: „dešinysis sparnas leidžia sau draskytis į gabalus, rodyti vieni į kitus pirštais ir siekia įrodyti, kas teisesnis, galingesnis, įtakingesnis". O šiandien, pasak J.Tartilo, visi turime galimybę stebėti, kaip „opoziciją bando mėtyti iš Seimo." J.Tartilas teigė, jog suaktyvėjo tie, kurie vykdė tautos genocidą dešimtmečiais: „net su priešišku mūsų tėvynės interesams Valerka Ivanovu susidoroti negali".